

Προς την κα Ουρανία Σταυροπούλου,
Διευθύντρια Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης,

Παρακαλώ, όπως από της λήψεως της παρούσας, στην οποία ενσωματώνεται η διατύπωση νομικής γνώμης του Νομικού μας Συμβούλου, παράσχετε άμεση διευκρίνιση με σχετικό σας έγγραφο προς όλα τα ληξιαρχεία της χώρας, αναφορικά με το ότι δεν απαιτείται η προσκόμιση οιασδήποτε έγγραφης εξουσιοδότησης από δικηγόρο, όταν εκπροσωπεί εντολέα ενώπιον των υπηρεσιών Ληξιαρχείων και Δημοτολογίων. Στην ανωτέρω παρακαλώ όπως υπάρξει άμεση συμμόρφωση.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΜΑΡΙΝΑ ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

κυρία Υφυπουργέ,

Επί του με αριθμ. Πρωτ. 22/21.11.2018 εγγράφου της Ολομέλειας των προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος, λεκτέα τυγχάνουν τα εξής:

Διά της ανωτέρω επιστολής Η Ολομέλεια ως νομίμως εκπροσωπείται υπό του κ. Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ενίσταται κατά του περιεχομένου του με αριθμό πρωτ. 60587/30.10.2018 εγγράφου της Διεύθυνσης Αστικής & Δημοτικής Κατάστασης του ΥΠ.ΕΣ. με το οποίο προτείνεται ότι η χορήγηση πιστοποιητικών σε δικηγόρους λαμβάνει χώρα μόνο εφόσον τούτοι είναι εφοδιασμένοι με σχετική εξουσιοδότηση των εντολέων τους.

Από τη διάταξη του άρθρου 713 ΑΚ που ορίζει ότι με τη σύμβαση της εντολής ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να διεξαγάγει την υπόθεση που τον ανέθεσε ο εντολέας, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 211 παρ.1 ΑΚ που ορίζει ότι η δήλωση βουλήσεως από τον αντιπρόσωπο στο όνομα του αντιπροσωπευομένου μέσα στα όρια της εξουσίας της αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου, το αποτέλεσμα δε αυτό επέρχεται είτε η δήλωση γίνει ρητά στο όνομα του αντιπροσωπευομένου είτε συνάγεται από τις περιστάσεις ότι έγινε στο όνομά του, προκύπτει ότι η σύμβαση της εντολής αφορά τις εσωτερικές σχέσεις των συμβαλλομένων, ενώ η πληρεξουσιότητα που είναι κατά το άρθρο 216 ΑΚ η δικαιοπραξία με την οποία παρέχεται η εξουσία αντιπροσώπευσης, αναπτύσσει εξωτερική δράση. Για το λόγο αυτό και προκειμένου να μη δημιουργούνται αμφισβητήσεις ως προς την ύπαρξη πληρεξουσιότητας αναφορικά με δικαιοπραξίες τις οποίες ο νόμος θεωρεί ιδιαίτερης σημασίας και απαιτεί για το κύρος τους την τήρηση τύπου, ορίζει η διάταξη του άρθρου 217 παρ. 2 ΑΚ ότι εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, η δήλωση παροχής πληρεξουσιότητας υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για την δικαιοπραξία την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα.

Παρέπεται ότι η εντολή δεν εκτοπίζει ούτε καθιστά περιττή την πληρεξουσιότητα, όμως σε αντίθεση με αυτή δίνεται άτυπα.

Περαιτέρω στις διατάξεις του Ν 4194/2013 «ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ» και ιδίως στο άρθρο 1 ορίζεται ότι ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός. Το λειτούργημα του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου και περιεχόμενο του λειτουργήματος είναι η εκπροσώπηση και υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο, αρχή ή υπηρεσία ή εξωδικαστικό θεσμό, η παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων, όπως επίσης και η συμμετοχή του σε θεσμοθετημένα όργανα ελληνικά ή διεθνή, συναφώς στο άρθρο 2 ορίζεται ότι, ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της και στο άρθρο 3 ότι ο δικηγόρος ασκεί ελεύθερο επάγγελμα στο οποίο προέχει το στοιχείο της εμπιστοσύνης του εντολέα του προς αυτόν και η άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος δεν συνιστά εμπορική δραστηριότητα.

Επίσης στο άρθρο 34 του ίδιου ως άνω νόμου, ρητά ορίζεται ότι, ο δικηγόρος κατά την άσκηση των καθηκόντων του δικαιούται να απολαμβάνει του σεβασμού και της τιμής που οφείλεται στο λειτούργημα του από τους δικαστικούς λειτουργούς και από κάθε άλλο πρόσωπο που ενεργεί στο πλαίσιο της Δημόσιας Διοίκησης. Η είσοδος του στα Υπουργεία και στα δημόσια καταστήματα επιτρέπεται ελεύθερα στους δικηγόρους με επίδειξη της επαγγελματικής τους ταυτότητας, κάθε εργάσιμη ημέρα και ώρα χωρίς κανένα χρονικό ή άλλο περιορισμό.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω προβλέψεων αλλά και του προϊσχύσαντος ΚΩΔΙΚΑ περί Δικηγόρων που περιείχε παρόμοιες προβλέψεις εκδόθηκε το υπ' αριθ. πρωτ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ.11853/6.5.2009 έγγραφο του Τμήματος Προστασίας Πολιτών της Διεύθυνσης Σχέσεων Κράτους - Πολίτη της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Οργάνωσης και Διαδικασιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών με θέμα «Εκπροσώπηση των πολιτών στις Διοικητικές Αρχές από δικηγόρους», όπου ρητά αναφέρεται ότι **ο δικηγόρος, όταν προσέρχεται σε μία διοικητική αρχή ή Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, προκειμένου να υποβάλει αίτηση ή να παραλάβει τελική διοικητική πράξη για λογαριασμό του εντολέα του, δεν είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει έγγραφη εξουσιοδότηση (με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής) ή πληρεξούσιο που να τον νομιμοποιεί, καθώς δεν θεωρείται τρίτο πρόσωπο σε σχέση με τον εντολέα του.**

Προς επίρρωση της ανωτέρω υποχρέωσης των διοικητικών αρχών στο από Δεκέμβριο του 2014 εγχειρίδιο απαντήσεων στα συνηθέστερα ερωτήματα των

πολιτών σε θέματα του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας καθώς και λοιπών διοικητικών διαδικασιών του Δ' Τμήματος - Υποθέσεων Πολιτών της Διεύθυνσης Οργάνωσης της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Ανθρώπινου Δυναμικού της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών περιέχεται σχετική αναφορά.

Προσφάτως εκδόθηκε το υπ' αριθ. πρωτ. Δ.ΟΡΓ.Δ1110373ΕΞ2016 έγγραφο του Δ' Τμήματος της Διεύθυνσης Οργάνωσης της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Ανθρώπινου Δυναμικού της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών με θέμα «Παρέχονται διευκρινίσεις» για τη δυνατότητα ή μη των δικηγόρων να παραλαμβάνουν ή να λαμβάνουν γνώση εγγράφων που από τις κείμενες διατάξεις χαρακτηρίζονται ως απόρρητα, καταρχήν **οι δικηγόροι δεν θεωρούνται τρίτα πρόσωπα όταν εκπροσωπούν τους εντολείς τους και δικαιούνται να παραλαμβάνουν έγγραφα διοικητικών υπηρεσιών, χωρίς έγγραφη εξουσιοδότηση ή πληρεξούσιο, γιατί ως εξουσιοδότηση προς το πρόσωπό τους ισχύει και αρκεί η νόμιμη προφορική εντολή που τους δίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κώδικα περί Δικηγόρων (ν. 4194/2013). Όμοια αναφέρει και η εγκύκλιος 28/18.6.2018 εγκύκλιος του ΕΦΚΑ**

Βέβαια, δέον να τονιστεί ότι ανεξάρτητα αν το αίτημα για χορήγηση εγγράφων από τις διοικητικές αρχές έχει υποβληθεί από τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο ή από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του, πρέπει να αναγράφονται στην σχετική αίτηση τα πλήρη στοιχεία της ταυτότητας του άμεσα ενδιαφερομένου, και σε περίπτωση που το αίτημα υποβάλλεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του, πρέπει συμπληρωματικά να αναφέρεται το ονοματεπώνυμο μου, ο δικηγορικός σύλλογος στον οποίο ανήκει, ο αριθμός μητρώου του και τα στοιχεία επικοινωνίας του (ιδίως διεύθυνση και τηλέφωνο).

Ως εκ τούτου, οι δικηγόροι **δεν θεωρούνται τρίτα πρόσωπα** όταν εκπροσωπούν τους εντολείς τους και δικαιούνται να παραλαμβάνουν έγγραφα διοικητικών υπηρεσιών χωρίς έγγραφη εξουσιοδότηση ή πληρεξούσιο. Βάσει όλων των ανωτέρω, γίνεται αποδεκτή η νομιμοποίηση των δικηγόρων για υποβολή αιτήσεων ή παραλαβή πιστοποιητικών και λοιπών εγγράφων (λχ. διοικητικών πράξεων), **χωρίς να προσκομίζονται διαδικαστικά έγγραφα προς απόδειξη της πληρεξουσιότητας, γεγονός μάλλον ορθό, αν αναλογιστούμε το κύρος που συνοδεύει το λειτούργημα του δικηγόρου και τη σχέση εμπιστοσύνης που τον συνδέει με τον εντολέα του.**

Από όσα ανωτέρω αναλυτικά αναφέρθηκαν προκύπτει ότι ο δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός και η μετά του εντολέα του σχέση χαρακτηρίζεται ως αμειβόμενη εντολή, η οποία δεν υπόκειται σε τύπο (ως προϋπόθεση του κύρους της) και αποδεικνύεται κατά τις κοινές δικονομικές διατάξεις. Ο δικηγόρος παρέχει νομικές υπηρεσίες προς τον εντολέα του υπό την ιδιότητα του δημόσιου λειτουργού, ασκώντας τα καθήκοντα που του αναθέτουν οι ως άνω διατάξεις δημοσίου δικαίου του Ν. 4194/20136.

Αναφορικά με την παροχή πληρεξουσιότητας στον δικηγόρο από τον εντολέα του (εξωτερική σχέση), στις ειδικές διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων δεν περιέχεται ρύθμιση που να ορίζει τύπο για την παροχή πληρεξουσιότητας προς τον δικηγόρο. Τούτο, προδήλως γίνεται, γιατί η δήλωση βουλήσεως για την ανάθεση της εντολής, χωρίς την τήρηση προηγούμενου τύπου, προς το πρόσωπο του δικηγόρου αρκεί για την κατά το νόμο εκπροσώπηση του εντολέα του (άρθρα 1 και 36 του Κώδικα Δικηγόρων).

Επίσης στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999) δεν υφίσταται διάταξη ορίζουσα τύπο για την παροχή πληρεξουσιότητας προς τον δικηγόρο από τον εντολέα του για την εκπροσώπηση του τελευταίου στις συναλλαγές του με τη διοίκηση.

Περαιτέρω, από τις διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων που παρατίθενται ανωτέρω συνάγεται ότι η έννομη τάξη προσδίδει κύρος στο λειτούργημα του δικηγόρου και αποδίδει σ' αυτό ιδιαίτερη βαρύτητα για την θεμελίωση του κράτους δικαίου και τη λειτουργία της Δικαιοσύνης. Τούτο, ειδικότερα, συνάγεται από τον νομοθετικό χαρακτηρισμό του δικηγόρου ως δημόσιου λειτουργού, του οποίου το λειτούργημα, όπως το περιεχόμενο περιγράφεται στο νόμο, αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου, προς τούτο και η θέση του στην απονομή της δικαιοσύνης, ο σεβασμός της τιμής του, που του οφείλεται από τους δικαστικούς λειτουργούς και από κάθε άλλο πρόσωπο.

Κατ' εξαίρεση απαιτείται τύπος (κατάρτιση εγγράφου) σύμφωνα με το άρθρο 43 του Ν. 4194/2013 στην περίπτωση προσλήψεως δικηγόρων με έμμισθη εντολή στον ιδιωτικό τομέα, στην περίπτωση προσλήψεως δικηγόρων στους φορείς του δημόσιου τομέα, αλλά και στην περίπτωση δικηγορικών υπηρεσιών με εργολαβικό.

Τούτων ένεκα, γίνεται φανερό ότι, για την διεκπεραίωση από τον δικηγόρο διοικητικών υποθέσεων του εντολέα του, αρκεί για τη νομιμοποίησή του ενώπιον των διοικητικών αρχών η απόδειξη της ιδιότητάς του με την επίδειξη της επαγγελματικής του ταυτότητας και η δήλωσή του προς τα διοικητικά όργανα ότι εκπροσωπεί συγκεκριμένο εντολέα, αναλαμβάνοντας, κατ' αυτόν

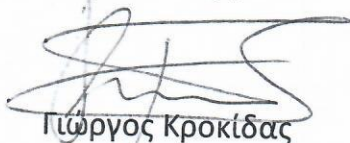

τον τρόπο, όχι μόνο δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις κατά την εκτέλεση του λειτουργήματός του.

Από τα ως άνω εκτεθέντα συνάγεται, ότι στις περιπτώσεις στις οποίες ο νομοθέτης θέλησε την επιβολή τύπου για την απόδειξη της πληρεξουσιότητας του δικηγόρου εκ μέρους εντολέα του το όρισε ρητά και για το λόγο αυτόν, εφόσον για τις περιπτώσεις της εκπροσώπησης εντολέα ενώπιον λοιπών διοικητικών υπηρεσιών των **Ληξιαρχείων συμπεριλαμβανομένων**, δεν επιβάλλεται τύπος για την παροχή πληρεξουσιότητας από τους εντολείς των δικηγόρων ισχύει ο γενικός κανόνας περί του ατύπου της παροχής πληρεξουσιότητας από τους εντολείς τους (βλ. Α. Τάχου: Ερμηνεία του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, σελίδα 79. Για το Θέμα της εκπροσώπησης των διοικουμένων από δικηγόρους στις διοικητικές αρχές, βλ. Ι. Κατρά: Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, υπό το άρθρο 3, τρίτη έκδοση, όπου και παραπομπή στην προαναφερθείσα εγκύκλιο του Υπουργού Εσωτερικών ΔΙΣΚΠΟ/Φ.18/οικ 11853/6.5.2009. Βλ. επίσης και Χ. Δετσαρίδη, Η έννομη προστασία του αλλοδαπού από τη διοικητική απέλαση, σελ. 183).

Η παρούσα δεν αποτελεί γνωμοδότηση και απευθύνεται λόγω της φερομένης ιδιότητας του συντάκτη προς την κ. Υφυπουργό.

Ο Νομικός Σύμβουλος
της Υφυπουργού

Γιώργος Κροκίδας

Δικηγόρος

2131234412 – 6985053702